

Grupla Psikolojik Danışmada Terapötik Bir Güç Olarak Psikolojik Danışman

Psychological Counselor as a Therapeutic Force in Group Counseling

Fatma ARICI¹ ve Nilüfer VOLTAN-ACAR²

Öz: Grupla psikolojik danışmada grup dinamiği, terapötik güçlerin incelenmesi ile anlaşılabilir. Bu güçler; psikolojik danışman, grup tarafından kabul, grup içerisindeki güven, grubun çekiciliği, beklentiler, danışanın hazır oluşu, ait olma, danışanın taahhüdü, katılım, danışanın sorumluluğu kabulü, açıklık, geri-iletim, terapötik gerilim, grup üyeleri ve grubun evreleridir. Grup dinamiğini oluşturan bu öğeler arasında psikolojik danışman, diğer terapötik güçlerin ortaya çıkmasına katkıda bulunması, grubun bir hedef doğrultusunda oluşturulması ve sürdürülmesinde hem bir profesyonel, hem de bir birey olarak etkili olması bakımından somut ve önemli bir güçtür. Bu makalede, grubun lideri olarak psikolojik danışmanın rolü ve işlevi, liderlik becerileri, bir profesyonel olarak benimsediği kuramsal model ve liderlik tarzı, bir birey olarak kişiliği ve kişisel özellikleriyle grup sürecindeki yeri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Sözcükler: grupla psikolojik danışmada terapötik güçler, psikolojik danışman, grup lideri

Abstract: Group dynamics in group counseling can be understood by studying therapeutic forces. These forces are; psychological counselor, acceptance by the group, trust in the group, attractiveness of the group, expectations, belonging to the group, client's readiness, commitment, attendance, taking responsibility, openness, feedback, therapeutic tension, group members and stages of the group. Among these forces, psychological counselor is a concrete and important force who is active as a professional and also an individual in helping formation of other therapeutic forces, organizing and leading the group. In this article, psychological counselor's position in the group processes is emphasized according to his/her roles, functions, leadership as a group leader; leadership style as a professional; personality and traits as an individual.

Keywords: therapeutic forces in group counseling, psychological counselor, group leader

Psikolojik danışman, gerekli yardım etme becerileri konusunda uzmanlaşmış kişidir (Voltan-Acar, 2010). Bu açıdan grupla psikolojik danışma sürecinde grup liderinden, grubu etkileşime sokacak bir dinamiği oluşturması beklenmektedir (Carroll ve Wiggins, 2008). Psikolojik danışman, terapötik ortamı sağlama, diğer terapötik güçlerin oluşmasına katkıda bulunma, üyelerin davranışsal amaçlarını belirlemelerini ve yardım alıp vermeyi öğrenmelerini sağlama gibi rolleri bakımından etkili bir terapötik güçtür (Voltan-Acar, 2010). Terapötik güçlerin birbirleriyle ilişkisi ve psikolojik danışmanın bu ilişkideki konumu şu şekilde açıklanabilir: Etkili ve güvenli bir terapötik ortam, grup üyelerinin birbirlerini kabulünü beraberinde getirdiği gibi, gruba anlamlı bir şekilde katılmalarını da sağlar. Grupta

güvenin oluşması, üyelerinin ait olma duygularını geliştirir ve kendini gruba ait hisseden bir danışan yeni davranışlar öğrenmek için taahhütte bulunur, kendini içtenlikle ortaya koymak için hazır olur. Grup üyelerinin açık olması da üyelerin kendilerini gruba ait hissetmeleriyle gelişir. Üye gruba açık oldukça davranışsal amaçlar net bir şekilde belirlenir ve grupta beklentiler belirginleşir. Bu belirginlik, danışanın davranışsal amaçları için güdülenmesini ve sorumluluğu üstlenmesini sağlar. Grupta sürecin etkili bir şekilde işlemesi, grubun başlangıcından beri olan terapötik gerilimin, grup üyelerinin birbirlerinden geri-iletim olarak farkındalık kazanmalarıyla da sonuçlanmasını sağlar. Tüm bu ilişkiler ağında psikolojik danışman bir lider olarak merkezdedir, sisteme kapı açan bir anahtardır.

¹ Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi, Ankara, e-posta: farici@hacettepe.edu.tr

² Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Ankara, e-posta: nva@hacettepe.edu.tr

Grupla psikolojik danışmada psikolojik danışman profesyonel olarak terapötik güçlerin ve grup dinamiğinin oluşmasına katkıda bulunduğu gibi kendisi de bir birey olarak grup sürecinden etkilenir. Yalom'un (2002) da bir benzetmesinde belirttiği gibi, psikolojik danışma grubu bir dinamo olarak düşünülürse; grup lideri sıklıkla derinlerde, içeridedir; kendisi de bu enerji alanından etkilenecek şekilde etkileşime katılır, uğraşır ve yaşar. Zaman zaman lidersiz gruplara da rastlanabilmektedir; ancak bu grupların işleyişi de bir lider tarafından daha önceden hazırlanan plan doğrultusunda gelişmektedir (Kolk, 1998; Akt. Türküm ve Akdoğan, 2007).

Grup Liderinin Rolü ve İşlevi

Grup liderinin rol ve işlevleri, liderin benimsediği kuramsal yaklaşımdan, liderlik tarzından ve liderlik becerilerinden, aldığı eğitimden, etik kurallara uygun davranıp davranmayışından, kişiliği ve kişisel özelliklerinden etkilenir (Türküm ve Akdoğan, 2007). Literatür incelendiğinde, grup liderinin temel görev ve işlevlerinin, görüşler büyük ölçüde benzer olmakla birlikte, farklı araştırmacı ve uygulamacılar tarafından farklı şekillerde ele alındığı görülmektedir.

Yalom (2002), grup liderinin tekniklerini üç temel görev çerçevesinde tartışmıştır. Bu üç görev; 1) grubun yaratılması ve sürdürülmesi, 2) kültür yapılanması ve 3) şimdi ve buradanın harekete geçirilmesi ve aydınlatılmasıdır. Grubun yaratılması aşamasında, psikolojik danışmanın üyeleri seçimindeki ustalığının grubun kaderini büyük oranda belirlediği ve sunulan profesyonel yardımın grubun başlangıçtaki amacına hizmet ederek sürdürüldüğü belirtilmektedir. Kültür yapılanması göreviyle, gruptaki etkileşime yol gösterecek davranışsal amaçların ya da normların belirlenmesi üzerinde durulmakta ve psikolojik danışman bireysel tarzda değişimin doğrudan ögesi olarak görülürken, grupla psikolojik danışmada bireysel psikolojik danışmadan farklı olarak değişim ögesinin büyük ölçüde grubun kendisi olduğu vurgulanmaktadır. Şimdi ve buradanın harekete geçirilmesi ve aydınlatılması görevinde ise, şimdi ve buradanın önemine iki yönden değinilmektedir. Bunlar; duygusal dışavurumun yüksek olması bakımından grubun şimdi ve buradayı deneyimlemesi ve grubun canlılığının korunması için süreç üzerinde durulmasıdır ki bu ikisi birbiriyle iç içe geçmiştir, birbirinden ayrılamaz.

Naar'a (1993) göre grup liderinin en önemli rolü, güven, destek ve karşılıklı saygı ortamının oluşturulmasıdır. Grubun ilk dönemlerinde üyeler, birbirlerinin davranışlarından çok, liderin davranışlarından etkilenmektedir. Bu doğrultuda Naar (1993), grup liderinin üyelerin varlığından

sürekli ve aktif bir şekilde haberdar olması, onları dinlemesi ve onlarla aynı titreşimde olması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca Naar (1993), grup liderinin, üyelerin farklı hızlarda ilerleyebileceklerini, bazılarının daha konuşkan ve güvenli olabileceklerini fark etmesinin önemine değinmekte ve savunma içerisinde olan üyeleri dolaylı, gizli ya da açık bir şekilde itmekten kaçınması gerektiğini hatırlatmaktadır.

Ohlsen (1977), psikolojik danışmanın bir lider olarak grupta kolaylaştırıcı rolünü göz önünde tutmuş ve birtakım kolaylaştırıcı davranışları betimlemiştir. Söz konusu davranışlar; danışanların gönüllülük ve hazır oluşlarını geliştirme, terapötik ilişkiyi oluşturma ve sürdürme, üyelerin problemlerini ve davranışsal amaçlarını tanıma-tanımlama, süreç içerisinde üyelerin davranışsal amaçları doğrultusunda ilerlemelerini değerlendirme ve üyeleri davranışsal amaçlarına ulaşabilmeleri için cesaretlendirme, dirençle ve karşıt transferansla başa çıkma, üyelerin diğer üyelerden ve kendisinden geri-iletim almalarını sağlama ve grup sürecini zamanında sonlandırabilmedir.

Gazda (1974) ise grup liderinin, grupta olanları daha kolay anlayabilmesi için grubun hangi evrede olduğunu bilmesi gerektiğini vurgulamıştır (Akt. Voltan-Acar, 2010). Bu amaçla grup lideri, başlangıç evresinde üyelerin birbirleriyle tanışmalarını, grup normlarının oluşmasını ve davranışsal amaçların açığa çıkmasını; çalkantı evresinde, anti-terapötik güçlerin yerine terapötik güçlerin konmasını ve direncin kırılmasını sağlar. Lider, eylem evresinde, üyelerin kendi bitmemiş işlerinin ya da birbirleriyle olan bitmemiş işlerinin bitirilmesi için harekete geçmelerine yardım eder; sonlandırma evresinde ise, grubun amaçlarına ulaşmış olup olmadığını değerlendirir, gerileme olmuşsa buna uygun çözümler geliştirir ve üyelerin gruptan olumlu duygularla ayrılmalarını sağlar.

Jacobs, Masson ve Harvill (2009), grupla psikolojik danışmanın çeşidine bağlı olarak liderin çok farklı rol ve görevler üstlenebileceğini; örneğin, ortaöğretime geçiş aşamasındaki bireylerle çalışırken liderin bu geçişin kolaylaşması yönünde bilgilendirici olabileceği gibi, intihar girişiminde bulunmuş bireyler için oluşturulan kriz gruplarında, destekleyici, güven veren ve kolaylaştırıcı bir ortamı oluşturmasının önemine değinmiştir. Bu görüş doğrultusunda grup lideri, bir birey olarak sınırlar ve kurallar koyabilme, zamanı yönetme gibi işlevlere sahip olmakla birlikte, kendini açma terapötik koşulunu kullanarak grup üyeleri için model de olabilmelidir. Brabender, Fallon ve Smolar (2004), grup liderinin model olma işlevini, grupta tıpkı bir

ebeveyn gibi güvenilir bir şekilde var olarak üyelerin uygun grup davranışlarını kazanmaları, değişim için sorumluluk almaları açısından vurgulamaktadırlar. Benzer şekilde Naar'a (1993) göre de grup lideri, üyelerin ellerinden tutarak onların duygularını açık ve dürüst bir biçimde ifade etmeye yönlendiren bir rehber gibidir. Bu doğrultuda bir model olarak grup lideri, kendi duygularının farkına varmalı, bu duygular yüzünden rahatsız olmamalı ve duygularını uygun bir biçimde ifade edebilmelidir. Ancak liderin, grup üyelerine karşı duyduğu sevgi ve kızgınlık duygularını, grup içerisinde özel bir yere sahip olması bakımından, dikkatle ifade etmesi gerektiği gibi kişisel yaşantılarını gruba açmanın ölçüsünün uygunluğuna da karar vermesi gerekmektedir. Şöyle ki kendini açma terapötik koşulu grup lideri için değil, grup üyelerinin farkındalık kazanmaları amacıyla yapılmalıdır.

Carroll ve Wiggins (2008) ise grupların, üyelerin, grup içindeki ve aralarındaki etkileşimi geliştiren tepki örüntülerinin ne kadar hızlı öğrendiklerine bağlı olarak değiştiğini ve grup liderinin bu becerinin gelişmesinden sorumlu olduğunu belirtmektedirler. Bu görüş doğrultusunda da psikolojik danışmanın, gruba dahil olmasının ve üyelerin de gruba katılımlarını sağlamanın, uygun müdahale yöntemlerini belirleyip süreç yönelimli olarak hareket etmesinin önemli olduğu görülmektedir.

Liderlik Becerileri

Grupla psikolojik danışmada psikolojik danışmanın rol ve görevlerini yerine getirebilmesi için sergilemesi gereken pek çok beceri vardır. Literatür incelendiğinde bu becerilerin, bireysel psikolojik danışmada sahip olunması gereken temel terapötik becerilere (yapılama, yakından ilgilenme, konuşmaya açık davet, asgari düzeyde teşvik, duyguların yansıtılması, içeriğin yansıtılması, kişiselleştirme, özetleme, paylaşırma, bağlama ve sessizlik) ek olarak başka becerileri de içerdiği söylenebilir. Bireysel psikolojik danışmada kullanılan becerilere sahip olmanın yanı sıra, grupla psikolojik danışmada kazanılması gereken bir başka beceri *paylaşırma*dır ve bu beceri grup üyelerinin grup içinde kendilerini yalnız hissetmemeleri bakımından önemlidir (Voltan-Acar, 2009).

Corey (2000), liderlik becerilerinin öğrenilebilirliğine ve uygulamalarla geliştirilmesi gerektiğine dikkat çekmekte ve grup liderinin sahip olması gereken becerileri şu şekilde ele almaktadır: Aktif bir şekilde dinleme ve bu becerinin uzantısı olarak yeniden ifade etme, açıklığa kavuşturma (*active listening, restating, clarifying*); özetleme (*summarizing*); uygun soruları -sıklıkla açık uçlu sorular- sorma

(*questioning*); yüzleştirme (*confronting*); duygu yansıtma (*reflecting feelings*); davranışsal amaçlarına ulaşabilmeleri için danışanları cesaretlendirme (*encouragement*); destekleme (*supporting*); empati kurma (*emphatizing*); grup üyelerinin birbirleriyle iletişime açık olmalarını ve sorumluluk almalarını kolaylaştırma (*facilitating*); model olma (*modeling*); grubun ilerlemesi için anlamlı amaçlar oluşturma (*setting goals*); değerlendirme (*evaluating*); geri bildirim verme (*giving feedback*); gruptaki bir üyenin istenmeyen tutumlarına karşı diğer üyeleri koruma (*protecting*); tepkileri ve duyguları şimdi ve buradada açığa çıkarma (*disclosing oneself*); grup üyelerinin benzer yaşantılarını bağlama (*linking*); grup için istenmeyen davranışların önünü kesme (*blocking*); grup sürecini sonlandırabilmedir (*terminating*).

Corey'in (2000) belirttiği liderlik becerilerine ek olarak Gladding (2003), grup liderinin, tanılama (*diagnosing*), üyelerin aldıkları kararların gerçekliğini sınama (*reality testing*) ve yaratıcılık (*creativity*) becerilerine de sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır (Akt. Türküm ve Akdoğan, 2007). Carroll ve Wiggins (2008), grup liderinin üyelerin sessizliğiyle karşılaşması durumunda, sessizliği etkili bir şekilde kullanabilmesinin önemine değinmekte, ayrıca kendini açmamakta ısrarcı olan, gruba geç gelen ya da devamsız üyeler, şamar oğlanı, tekeliçi üyeler gibi grupta sorun yaratan üyelere karşı uygun müdahale yöntemleri geliştirebilmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Fehr (2003) ise, grupla psikolojik danışmanın olmazsa olmaz koşulunun, grup liderinin ve üyelerinin birbirlerini yargılamadan koşulsuz kabul edebilecekleri bir ortamın oluşturulması olduğuna ve liderin de bunu gerçekleştirebilmek, "*objektif*" olmak için, bir grup üyesi olarak grup yaşantısı geçirmesinin gerekli olduğuna dikkat çekmektedir. Bu özellik, öğrenme modeline dayalı olarak grup yöneten liderlere atfedilmektedir. Yukarıda sözü edilen tüm yazarlar arasında Gladding'in (2003) önerdiği liderlik becerilerinin, tıbbi modele dayalı grup yöneten grup liderlerinin becerileri olduğu görülmektedir.

Grup liderinin grupta sergilemesi gerektiği belirtilen tüm bu becerilerin, liderin özellikle gruptaki etkileşimi bir bakıma şekillendiren ve etkileşimin anlamlı bir amaç doğrultusunda sürdürülmesini sağlayan yönünü vurguladığı göze çarpmaktadır. Bu açıdan grup liderinin psikolojik danışman rolüyle gruptaki yaşantıları değerlendirmekten öte, grubun bir üyesi olarak bu yaşantılara kendisinin de dahil olmasının önemi bir kez daha gözlenmektedir. Bir başka ifadeyle grup lideri, kolaylaştırıcı rolü üstlenen kişi olarak diğer üyelerle eşit durumdadır; zaman zaman kendini açarak, spontan olarak diğer üyelere model olur.

Liderin Kuramsal Modeli ve Liderlik Tarzı

Grup liderinin benimsediği kuramsal model, grup sürecinin işleyişini belirlemesi açısından sürecin temel dayanağıdır. Kolk (1998), kuramsal modelin, liderin grupta bir plan doğrultusunda davranmayı ve grubu yönetmeyi sağlaması açısından gerekli olduğunu belirtmektedir (Akt. Türküm ve Akdoğan, 2007). Corey'e (2000) göre ise, grup liderinin değerleri, inançları ve kişisel özellikleriyle ilgili olarak benimsediği kuramsal modeli, onun bir lider olarak rol ve işlevlerini belirlemesine, grup etkileşiminin temellerini inceleyerek sonuçları değerlendirmesine hizmet eden yol gösterici bir haritadır.

Grup liderinin benimsediği modelle birlikte liderlik tarzı da sürecin etkililiğini belirleyen önemli bir özelliğidir. Corey (2000) grubun, grup liderinin geçmiş deneyimleri, kişiliği, değerleri, inançları, önyargı ve yeteneklerinden etkilenmesi bakımından lider sayısı kadar liderlik tarzı olduğunu ifade etmektedir. Voltan-Acar (2010) da, grup süreci içerisinde demokratik ve otoriter liderlere rastlandığını; bununla birlikte öğrenme modeline dayalı grupların liderlik biçiminin demokratik olması gerektiğini belirtmektedir.

Liderlik tarzları, liderin grup üyeleriyle kurduğu ilişki biçimine göre demokratik, otoriter ve aşırı serbest bırakan olarak da sınıflandırılmaktadır (Berg, Landreth ve Fall, 2006). Bu sınıflamaya göre otoriter lider, grup üyelerinin yönlendirilmeye ihtiyacı olduğunu varsayarak grubun nasıl olacağına, ne gibi etkinliklerin yapılacağına kendisi karar verir ve zamanı geldikçe komutlar verir. Demokratik lider, grup üyelerinin süreci şekillendirmede belli yeterlilikleri olduğunu varsayarak işbirliğine dayalı bir anlayışla, sorumluluğu grup üyeleriyle birlikte paylaşır. Aşırı serbest bırakan lider ise, bir gözlemci konumunda grubun işleyişiyle, amaçların belirlenmesi ve kuralların oluşturulmasıyla ilgili tüm sorumluluğu grup üyelerine bırakır. Belirtilen liderlik tarzlarından demokratik liderliğin, grup üyelerinin hem birbirleriyle hem de liderle işbirliğini sağlaması ve grup üyelerinin liderle birlikte sorumluluk üstlenmeleri açısından öğrenme modeline dayalı gruplarda en etkili liderlik tarzı olduğu söylenebilir.

Bir Birey Olarak Liderin Kişiliği ve Kişisel Özellikleri

Grupla psikolojik danışmada psikolojik danışmanın grubu bir profesyonel olarak yönetebilmesi için gerekli olan yeterlilikleri kazanabilmesi eğitimle sağlanmaktadır. Ancak, grup süreci liderin kişiliğinden ve kişisel özelliklerinden, değerlerinden ve yaşam deneyimlerinden bağımsız düşünülemez (Corey, 2000). Grup liderinin kimliği ve kimliğini nasıl kullandığı, onun başarısında önemli bir paya sahiptir (Naar, 1993).

Etkili grup liderlerinin kişiliği ve kişisel özellikleri pek çok araştırmacı ve uygulamacı tarafından ele alınmıştır. Patterson ve Welfel'e (2000) göre etkili grup liderleri şu özelliklere sahiptirler: Etkili grup liderleri, insanlara kolay ulaşma becerilerine sahiptirler ve grup üyeleri tarafından da kolay ulaşılabilirler; kendilerinden hoşnutturlar ve kendilerine saygı duyarlar; kendi gereksinimleri için yardım ettikleri kişileri kullanmazlar; insan davranışını derinlemesine anlama, sistematik bir biçimde düşünebilme ve akıl yürütme becerilerine sahiptirler; bireylerin kendilerini yıkıma uğrattıcı (*self defeating*) davranış örüntülerini anlayarak bu davranışları kendilerini ödüllendiren davranış örüntüleriyle değiştirebilirler; yardım ettikleri kişilerin güvenlerini kazanabilirler, bu kişiler için özel bir değeri olan belli alanlarda uzmanırlar; bu kişilere saygı ve özenle yaklaşırlar, onların davranışlarını kendi değer yargılarını aktarmaksızın anlamaya çalışırlar; insanların içinde bulunduğu sosyal, kültürel ve politik yapıyı anlayabilme becerilerine; sağlıklı, etkili ve kendini gerçekleştiren bireyin özelliklerine, davranış örüntülerine sahiptirler (Akt. Türküm ve Akdoğan, 2007).

Naar (1993), grup üyelerinin özgür bir atmosfer içinde duygu ve düşüncelerinin

farkına varmaları ve bunları açık bir şekilde ifade edebilmeleri için grup liderinin kabul edici bir tutum sergilemesi gerektiğini vurgulamaktadır. Rogers'ın (1961; Akt. Naar, 1993) "*terapötik kişilik*" olarak tanımladığı bu özellik, Naar tarafından da insanların her birinin ayrı ayrı önemli olduğuna, ilgi ve beğeniye ihtiyaç duyduklarına ve başkaları tarafından saygı görmeleri konusunda değiştirilemez hakları olduğuna ilişkin duygusal ve düşünsel düzeydeki inanç olarak ifade edilmektedir.

Corey (2000) ise etkili bir grup liderinin birtakım özelliklerini betimleyerek psikolojik danışmanın grup sürecine kendisi olarak katılmasının önemine dikkat çekmiştir. Bu özellikler şunlardır: Diğerlerinin sevinç ve acılarına açık olma, kendine güvenme ve bir üyenin diğerleri üzerindeki etkisinin farkında olma, psikolojik danışman kimliğinin arkasına saklanmadan grup üyeleriyle ilişkisinde cesaretli olma ve grupta risk alabilme, hatalar yapabilme, kendisi ile yüzleşmede istekli olma, kendi kişisel ihtiyaç ve motivasyonlarının farkında olmakla birlikte grup sürecindeki çatışmaları, bitirilmemiş işleri ve bunların grup sürecine olan etkilerini anlama, içten ve otantik olma, kendi değerlerinin, gücünün, sınırlılıklarının, korkularının, ihtiyaçlarının ve amaçlarının farkında olma, grup sürecinin etkililiğine inanma ve sürece yönelmede istekli olma, özgün ve yaratıcı olma.

Corey (2000) aynı zamanda, grup liderinin etik ilkelere bağlılığını, grup üzerindeki etkilerinin bir başka boyutunu oluşturduğunu vurgulamakta ve grup ortamında üyelerden kendi kültürel değer ve inançlarını keşfetmelerinin beklendiğini ifade etmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Grupla psikolojik danışmada psikolojik danışman, grup dinamiğinin oluşmasına katkıda bulunan, grup üyelerinin bir amaç doğrultusunda bir araya gelmelerini ve sürece devam etmelerini sağlayan ve bu sürece hem bir profesyonel hem de bir birey olarak katılan somut bir terapötik güçtür. Terapötik güçlerin birbirleriyle ilişkileri ağında merkezde yer alması bakımından grup sürecinde psikolojik danışmanın rol ve işlevi büyüktür. Grup lideri olarak psikolojik danışmanın rol ve işlevi de, onun liderlik becerilerinden, benimsediği kuramsal model ve liderlik tarzından, kişiliği ve kişisel özelliklerinden etkilenmektedir. Psikolojik danışmanın bir profesyonel olarak benimsediği kuramsal modeli ve liderlik tarzını süreçte yansıtabilmesi, grubu yönetebilmesi için gerekli olan liderlik becerilerini kazanabilmesi eğitimle sağlandığı gibi, bu profesyonellik ve grup süreci liderin kişiliği ve kişisel özelliklerinden de bağımsız değildir. Psikolojik danışman bir birey olarak da grubu etkilemekte ve gruptan etkilenmektedir. Özetle, grupla psikolojik danışmada psikolojik danışman, gerek profesyonel

bir lider olarak gerekse grubun bir üyesi olarak grup sürecinde hem etkileşimin oluşmasına katkıda bulunmakta, hem bu etkileşimi şekillendirmekte hem de oluşan grup dinamiğinden etkilenecek şekilde bu etkileşimin içinde yaşamaktadır.

Araştırmacı ve uygulamacıların görüşlerine dayanarak grup liderlerinin, grubu bir profesyonel olarak etkilemelerinden de öte, grubun birer üyesi olarak da sürece katıldıklarını göz önünde tutarak kendi kişilik özelliklerinin, duygu ve düşüncelerinin farkında olmaları gerektiği ileri sürülebilir. Bu açıdan grup lideri kendi kimliğini, eğitim yoluyla kazandığı rol ve görevleriyle, liderlik becerileriyle, kuramsal yaklaşımı ve liderlik tarzıyla, etiğe bağlı bir yaklaşım içinde bütünleştirmeli ve terapötik bir güç olarak potansiyelini diğer güçlerin grup dinamiğini oluşturması doğrultusunda kullanmalıdır.

Grup lideri yetiştirilirken Psikolojik Danışma ve Rehberlik programlarına da çok görev düşmektedir. Şöyle ki, grupla psikolojik danışma eğitiminde yaşantısal olarak grup sürecinden geçme, grup laboratuvarı eğitimi ve süpervizyon alma, bir birey olarak grubu etkileyen ve grup üyelerinden de etkilenen psikolojik danışman açısından oldukça önemlidir. Bu açıdan, grupla psikolojik danışma eğitiminde grup lideri, özelliklerine bakılarak seçilmeli ve yetiştirilmelidir. Grup yönetecek olan bireyin spontan, yaratıcı, sürece dikkat edebilen, meta-iletişimi fark edebilen özellikler taşımasına dikkat edilmelidir.

Kaynaklar

- Berg, R. C., Landreth, G. L. ve Fall, K. A. (2006). *Group counseling concepts and procedures* (4th ed.). New York: Taylor & Francis Group.
- Brabender, V. A., Fallon, A. E. ve Smolar, A. I. (2004). *Essentials of group therapy* (1st ed.). USA: John Wiley & Sons.
- Carroll, M. R. ve Wiggins, J. D. (2008). *Grupla psikolojik danışmanın öğeleri kavramlar, ilkeler ve uygulamalar* (Çev. Ed: S. Doğan). (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Corey, G. (2000). *Theory & practice of group counseling* (5th ed.). USA: Wadsworth/Thomson Learning.
- Fehr, S. S. (2003). *Introduction to group therapy: A practical guide* (2nd ed.). New York: Haworth Press.
- Jacobs, E. E., Masson, R. L. ve Harvill, R. L. (2009). *Group counseling strategies and skills* (6th ed.). USA: Thomson Brooks/Cole.
- Naar, R. (1993). *Grup psikoterapisine ilk adım* (Çev. N. H. Şahin). (1. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 1982)
- Ohlsen, M. M. (1977). *Group counseling* (2nd ed.). New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Türküm, S. ve Akdoğan, R. (2007). Grupla psikolojik danışmada bir profesyonel ve bir birey olarak lider. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (27), 123-138.
- Volcan-Acar, N. (2010). *Grupla psikolojik danışma ilke ve teknikleri* (geliştirilmiş 7. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Volcan-Acar, N. (2009). *Terapötik iletişim kişilerarası ilişkiler* (7. Baskı). Ankara: US-A Yayıncılık.
- Yalom, I. D. (2002). *Grup psikoterapisinin teori ve pratiği* (Çev. A. Tangör ve Ö.Karaçam). (1. Baskı). İstanbul: Kabalcı Yayınevi. (Orijinal çalışma basım tarihi 1995)